

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету
цивільного захисту

Олег МИРОШНИК

«_____» _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

циклу загальної обов'язкової підготовки
за освітньо-професійною програмою
«Охорона праці»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
мова навчання державна

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологія» розроблена відповідно за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» для у галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека».

Розробник: доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук Горенко Л.М.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від «3» вересня 2024 року № 2

Завідувач кафедри суспільних наук

Тетяна ЧУБІНА

«03» вересня 2024 року

Схвалено проектною групою освітньої програми «Охорона праці»

Гарант освітньої програми

Доктор технічних наук, професор

Тетяна КОСТЕНКО

«_____» _____ 2024 року

Робочу програму навчальної дисципліни ухвалено вченою радою факультету цивільного захисту

Протокол від « » серпня 2024 року №

Голова вченої ради факультету факультету цивільного захисту

Олег МИРОШНИК

_____

(

«_____» _____ 2024 року

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формування системних уявлень про розвиток світової та вітчизняної культури як цілісного процесу концептуального осмислення теоретичних проблем культурологічного характеру та реалізація вимог щодо засвоєння відповідних компонентів професійних компетенцій на основі формування у студентів системних теоретичних знань, вмінь та практичних навичок в галузі культурологічної думки.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- основних категорій і понять, що складають термінологічний, словниковий апарат навчальної дисципліни;
- закономірностей розвитку світової та вітчизняної культури;
  - основних аспектів культурного розвитку України;
  - етапи розвитку української культури та основні її ознаки;
  - зміст основних літературних, образотворчих, архітектурних напрямків;
  - традиції освіти та книгодрукування;
  - діяльність видатних діячів культури.

уміння/навички:

- основні культурологічні поняття;
- етапи розвитку української культури та основні її ознаки;
- зміст основних літературних, образотворчих, архітектурних напрямків;
- традиції освіти та книгодрукування в Україні;
- діяльність видатних діячів вітчизняної культури.

вміти:

- застосовувати у практичній діяльності знання та навички, отримані під час вивчення курсу;
- розрізняти твори мистецтва та літератури за епохами та напрямками;
- самостійно робити правильні прогнози у сфері культурного розвитку України;
- використовувати набуті знання під час виховної роботи з підлеглими та організації гуманітарної підготовки.

Компетентності, якими повинен оволодіти бакалавр:

- здатність до врахування культурологічних процесів України при здійсненні діяльності;
- здатність до діалогу як способу ставлення до культури й суспільства.

комунікацію:

- здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей культури;

– здатність до діалогу як способу ставлення до культури й суспільства.

відповідальність та автономію: готовність до використання теоретичних знань при реалізації професійних функцій; високий ступень самостійності; академічна та професійна доброчесність; здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	Обов'язкова професійна	Обов'язкова професійна
Навчальний рік	3-й	3-й
Семестр(и)	6-й	6-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- загальна кількість годин	90	90
- кількість модулів	2	
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
- лекції	20	8
- практичні заняття		
- семінарські заняття	22	0
- лабораторні заняття		
- курсовий проект (робота)		
- інші види занять		
- самостійна робота	48	82
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)		
Форма підсумкового контролю		
(курсова робота (курсний проект); диференційний залік; іспит)	диференційний залік	диференційний залік

3. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: : історія та культура України, філософія,.

Постреквізити: участь у наукових студентських конкурсах.

4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Право» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.;	ПРН02
Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН05

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	СК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК01
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК02
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК03

5. Програма навчальної дисципліни
Змістовий модуль 1. Культура найдавнішої доби та середньовіччя
країн Західної Європи.

- Тема 1. Предмет та завдання культурології.
 Тема 2. Культура первісної доби. Витоки української культури.
 Тема 3. Культура Античного світу.
 Тема 4. Культура Візантії.
 Тема 5. Культура Європейського середньовіччя.
 Тема 6. Культура ренесансу.

Змістовий модуль 2. Європейська культура нового та новітнього часу.

- Тема 7. Нова доба в європейській культурі XVII–XVIII ст.
 Тема 8. Основні напрямки розвитку культури XIX ст.
 Тема 9. Людина та культура XX ст.
 Тема 10. Європейська культура XX ст.: основні напрями та стилі мистецтва.

Контрольна робота за модулем 1.

Диференційний залік.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
лекції		семінари (практичні) заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
Змістовий модуль 1. Культура найдавнішої доби та середньовіччя країн Західної Європи.					
Тема 1. Предмет та завдання культурології.	8	2	2	4	-
Тема 2. Культура первісної доби. Витоки української культури.	8	2	2	4	-
Тема 3. Культура Античного світу	9	2	2	5	-
Тема 4. Культура Візантії.	9	2	2	5	-
Тема 5. Культура Європейського середньовіччя.	9	2	2	5	
Тема 6. Культура ренесансу.	9	2	2	5	
Змістовий модуль 2. Європейська культура нового та новітнього часу.					
Тема 7. Нова доба в європейській культурі XVII–XVIII ст.	9	2	2	5	-
Тема 8. Основні напрямки розвитку культури XIX ст.	9	2	2	5	-
Тема 9. Людина та культура XX ст.	9	2	2	5	-
Тема 10. Європейська культура XX ст.:	9	2	2	5	

основні напрями та стилі мистецтва.					
Контрольна робота за модулем	2	-	-	-	2
ВСЬОГО	90	20	20	48	2
Назви змістових модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні) заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
Змістовий модуль 1. Культура найдавнішої доби та середньовіччя країн Західної Європи.					
Тема 1. Предмет та завдання культурології.	8			8	-
Тема 2. Культура первісної доби. Витоки української культури.	8			8	-
Тема 3. Культура Античного світу	8			8	-
Тема 4. Культура Візантії.	10	2		8	-
Тема 5. Культура Європейського середньовіччя.	10	2		8	
Тема 6. Культура ренесансу.	8			8	
Змістовий модуль 2. Європейська культура нового та новітнього часу.					
Тема 7. Нова доба в європейській культурі XVII–XVIII ст.	9			8	-
Тема 8. Основні напрямки розвитку культури XIX ст.	10	2		8	-
Тема 9. Людина та культура XX ст.	9			9	
Тема 10. Європейська культура XX ст.: основні напрями та стилі мистецтва.	11	2		9	
Контрольна робота за модулем					
ВСЬОГО	90	8		82	

Теми семінарських занять

(збігаються з назвами тем програми навчальної дисципліни)

Теми практичних занять

(не передбачено навчальним планом)

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань):

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного

огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань (самостійної роботи) здобувачів викладені у методичних вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Історія вчень про державу та право».

Ранні форми культури на українських землях.

2. Трипільська культура.

3. Міфологія східних слов'ян, обряди і свята.

4. Заслуги перед українською культурою Володимира Великого та Ярослава Мудрого.

5. Запровадження християнства на Русі: передумови та наслідки для давньоруської держави.

6. Критика “норманської теорії” походження Київської Русі.

7. Роль Києво-Печерської лаври у розвитку культури Київської Русі.

8. Посилення релігійно-національного гніту. Брестська унія 1596 року й боротьба проти неї.

9. Розвиток літописання в Україні XII – XVIII століттях.

10. Становище православної церкви в Україні XVI – XVII ст. Діяльність митрополита Петра Могили.

11. Острозька та Києво-Могилянська колегії. Їх роль у відродженні української культури.

12. Культура Галицько-Волинського князівства.

13. Матеріальна культура Київської Русі.

14. Діяльність філософа і письменника Г. Сковороди.

15. Провідні школи живопису в Україні в XVIII ст.

16. Діяльність культурно-освітнього товариства “Просвіта” в Україні.

17. Національне відродження в Галичині на початку XIX ст. “Руська трійця”.

18. Громадські наукові організації в Україні. Діяльність наукового товариства імені Т.Г. Шевченка.

19. Переселенські рухи українців наприкінці XIX ст. Життя українців на американському континенті.

20. Становлення української літературної мови.

21. Наукова й політична діяльність М.С. Грушевського.

22. Основні напрями в архітектурі та мистецтві в XIX ст.

23. Роль православної церкви у здобутті перемоги у війні.

24. Культура українського зарубіжжя.

25. Перспективи розвитку культури в Українській державі.

6. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 5-бальну шкалу.

7. Критерії оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень.

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, проектної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи та екзамену

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційний залік

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	Модульна контрольна	диференційний залік	Сума балів за дисципліну
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	30	100

8. Засоби провадження освітньої діяльності в межах навчальної дисципліни «Історія вчень про державу та право» є навчальні аудиторії, що забезпечені мультимедійним обладнанням, навчальна, навчально-методична та нормативно-правова література, що знаходиться в бібліотеці інституту.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальності 263 «Цивільна безпека» для на першого бакалаврського рівня вищої освіти. Затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29 жовтня 2018 року № 1170.
2. Освітньо-професійна програма «Охорона праці» для підготовки здобувача на першому бакалаврському рівні вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна

- безпека». Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023.
3. Конституція України. – К.: Преса України, 2014./
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
  4. Наказ МНС України від 24.01.05 р. № 40 «Концепція соціального і гуманітарного розвитку Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій»./
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0177666-08#Text>
  5. Наказ МНС України від 30.05.2006 р. № 325 «Про затвердження Положення про історичний формуляр та історичну довідку організаційно-штатних структур, підпорядкованих МНС України»./
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0177666-08#Text>
  6. Указ Президента України від 16 січня 2013 року №20/2013 «Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій»./
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/2013#Text>

Базова література

1. Абрамович С.Д. Культурологія. - К.: Кондор, 2005.
2. Богацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія. Історія і теорія світової культури ХХ ст. - К: Кондор, 2004.
3. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури. - К.: Кондор, 2004.
4. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури – К.: Літера, 2005.
5. Гриценко В. Людина і культура. - К.: „Либідь”, 2005.
6. Історія української та зарубіжної культури. За ред. проф. Клапчука С.М., Остафійчука В.Ф.- К.: „Знання – Прес”, 2002.
7. Левчук Л.Т. Історія світової культури. – К.: „Либідь”, 2003.
8. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура – К.: ЦУЛ, 2003.
9. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія – Х.: „Одісей”, 2002.
10. Культурологія. За ред. проф. Тюрменко, Горбул О.Д. – К.: ЦНЛ, 2004.
11. Подольська Є.А., Лихвар В.Д. Культурологія – К.: ЦНЛ, 2003.
12. Попович М. Нарис історії культури України. – К.: „Артек”, 1999.
13. Українська культура. За ред. Антоновича Д. – К.: „Либідь”, 1993.
14. Українська та зарубіжна культура. За ред. проф. Заковича М.М. - К.: „Знання”, 2002.
15. Горенко Л.М. Культурологія. Курс лекцій: навчальне видання / [Л. М. Горенко] –Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – 130 с.
16. Горенко Л.М. Культурологія: люди та ідеї. Курс лекцій: навчальне видання / [Л. М. Горенко] –Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 100 с.

Допоміжна література

1. Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. – К.: „Будівельник”,

- 1981.
2. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. – М.: ”Искусство”, 1991.
  3. История древнего Востока. Под ред. Вигасина А. А. – М.: Высшая школа, 1988.
  4. Крижанівський О. П. Історія стародавнього Сходу. – К.: „Либідь”, 1996.
  5. Куманецкий К. История культуры древней Греции и Рима. – М.: Высшая школа, 1990.
  6. Ліндсей Джек. Коротка історія культури. – К.: „Мистецтво”, 1995.
  7. Миротворча художественна культура. Древний мир. – С.-П.: „Учитель и ученик”, 2002.
  8. Міфи давньої Греції. Переказ К. Головацької – К.: „Веселка”, 1980.
  9. Станькова Я. Тысячелетнее развитие архитектуры. - М.: Стройиздат, 1984.
  10. Тайлор Э.Б. Первобытная культура. – М.: Политиздат, 1989.

Інформаційні ресурси

- Томіленко А. Г. Курс лекцій з предмету «Історія України». – http://fire.ck.ua/lib/page_lib.php.
- Формування модерної української нації XIX-XX ст. – <http://history.franko.lviv.ua>.
- Велика історія України – <http://exlibris.org.ua/greathistory>.
- Бевзо О. А. Львівський літопис і Острозький літописець: Джерелознавче дослідження. – К.: Наук. думка, 1970. – <http://litopys.org.ua/ostrog/ostr.htm>.
- Повість врем'яних літ: Літопис (За Іпатським списком). – <http://litopys.org.ua/pvlyar/yar.htm>.
- Літопис Самовидця. – <http://litopys.org.ua/samovyd/sam.htm>.
- Грушевський М. С. Історія України-Русі. – <http://litopys.org.ua/index.html>.

Розробник:

Леся ГОРЕНКО